No. 931 Zaterdag 2 November 1901. 18de Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN CONCORDIA N°. 129, PIETERMAAI.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 1 November.

EEN ANTHROPOLOGISCH CONGRES.

In de laatste zitting van het crimineel-anthropologisch congres, dat te Amsterdam bijeenkwam, werd een motie aangenomen van den volgenden inhoud:

Het 5de internationale congres voor crimineele anthropologie, vergaderd te Amsterdam, drukt zijn leedwezen uit over den aanslag op president Mac Kinley en zijn gevolgen: ziet daarin een bevestiging van de noodzakelijkheid, om voort te gaan met het wetenschappelijk onderzoek naar de middelen om de misdaad te bestrijden en om de oorzaken weg te nemen van dergelijke misdaden, ten einde te geraken tot een hoogere opvatting van de humaniteit en tot meer werkdadige en tevens rechtvaardige verdediging der maatschappij.

Het is zeker wel eigenaardig, dat de omstandigheden ertoe leiden zulk een motie voor te stellen en aan te nemen. Eigenaardig, dat, terwijl men zich te Amsterdam bijverde aan de Maatschappij het recht te ontzeggen de misdaad te *straffen*, de Vereenigde Staten van N.-Amerika opnieuw getuigen waren van een gruwelstuk, dat als een ironisch commentaar op de stellingen van Lombrosi, Ferri en hunne geestverwanten kan worden beschouwd.

Een enkel feit is soms voldoende om het onhoudbare van breed opgezette en met vele mooie woorden toegelichte en verdedigde theorieën te doen gevoelen. Voor zulk een feit staan wij hier blijkbaar.

Natuurlijk blijft de mogelijkheid open, dat de man, die president Mac Kinley van het leven beroofde, niet toerekenbaar is voor zijn daad. Maar deze anarchistische moord is geen op zich zelf staand geval. Het is een schakel uit de lange keten van wandaden, voorbereid en gepleegd met koel overleg en een *vasten wil*, en dient dus als zoodanig te worden beschouwd, zoolang het tegendeel niet gebleken is. Herhaaldelijk kwam het voor, dat zij, die zich aan anarchistische vergrijpen schuldig maakten, luid protesteerden tegen de veronderstelling, dat zij niet verantwoordelijk zouden zijn. Zij waren zich hunne daden zeer goed bewust; zij hadden gehandeld met een volkomen besef van de beteekenis hunner daad, met opzet en koel overleg. Het was hun verlangen geweest, te dooden; en aan dat verlangen hadden zij om bepaalde redenen gevolg gegeven; niet in een opwelling van hartstocht, niet in een vlaag van verbijstering, maar na weken en maanden wachten soms, loerend op het gunstige oogenblik, om hun plan ten uitvoer te leggen.

Tegenover deze feiten komt de heer Enrico Ferri met zijn bewering, dat men niet met hem kan praten, wanneer men een vrijen wil aanneemt; dat dus van opzet geen sprake mag zijn en niemand verantwoordelijk kan worden gesteld voor zijne handelingen.

Alleen reeds de anarchistische aanslagen bewijzen zeer overtuigend het onhoudbare dezer stelling. Het geldt hier niets meer of minder, dan een quæstie van *principe*. Wat de een afgrijselijke misdaad noemt, zal de ander verheerlijken als een heldenfeit. De "mannen van de daad" onder de anarchisten vertegenwoordigen een *systeem*, gevolg van hun levensbeschouwing. Het is niet zoozeer uit afkeer tegen een bepaald persoon, dat zij dolk of revolver hanteeren, dan wel omdat zij de maatschappij willen "hervormen" langs den weg van geweld en het Gezag tot elken prijs vernietigd willen zien.

Wie, die hier den vrijen wil durft ontkennen? Wie ook, die betwisten kan, dat hij bestaat in zoovele andere gevallen, waarbij de berekening getuigt van een wel overlegd en voorbereid plan?

Reeds kleine kinderen weten zich doorgaans rekenschap te geven van wat goed of niet goed is en bedwingen zich, wanneer zij weten, dat hetgeen hen aantrekt en verlokt niet straffeloos zal blijven. Bij menschen beleeft men hetzelfde verschijnsel. Zelfs prikkelbare, driftige personen toonen meermalen hun opwellingen te kunnen onderdrukken, wanneer de gevolgen daarvan te zeer in hun nadeel zouden zijn. Zij toornen tegen den een, maar ...... zwijgen tegenover den ander. Het onderscheid is niet zelden treffend en bewijst, dat zij zich zouden *kunnen* beheerschen, indien zij slechts *wilden*.

Natuurlijk willen wij geenszins ontkennen, dat opvoeding, omgeving, erfelijkheid wel degelijk van invloed zijn op de vorming van het individu. En het is juist daarom, dat van katholieke zijde zoo groote nadruk wordt gelegd op de noodzakelijkheid van goed christelijk onderwijs; dat de Kerk er onophoudelijk tegen waarschuwt de jeugd ongewapend bloot te stellen aan de verleiding der wereld; dat zij de zedelijkheid en matigheid aanprijst bij de ouders, ook met het oog op hun nakomelingschap.

Maar kunnen verschillende omstandigheden den mensch in minder gunstige conditie plaatsen, zoolang zijn verstand niet is gekrenkt, zoolang hij dus mensch blijft in den vollen, waren zin des woords, blijft zijn vrije wil bestaan, is hij verantwoordelijk voor zijne daden. Door telkens toe te geven aan het kwaad kan zijn weerstandsvermogen worden verzwakt en tot zeer geringe afmeting teruggebracht, zeker; maar aansprakelijk blijft hij. De faculteit, om anders en beter te willen, verlaat hem nooit geheel.

De „geboren misdadiger" is het product van de deterministische theorie, welke den vrijen wil in den ban heeft gedaan, maar daarmede ook den mensch heeft beroofd van de kostbaarste gave, zijn hoogste eigenschap. Want wat is hij anders dan een machine, een automaat, wanneer hij zijne daden niet meer beheerschen en zelf richten kan, maar machteloos wordt voortgestuwd langs de lijnen, door een onzichtbaar "Noodlot" getrokken?

Het ligt voor de hand, dat wanneer men de theorie der ontoerekenbaarheid en die van den "geboren misdadiger" aanneemt, elk begrip van leed veroorzaken moet vervallen. Wie zou het recht hebben te straffen, wanneer geen schuld bestaat? Hoe kan men iemand doen boeten voor hetgeen hij deed, *niet* uit vrijen wil, maar gedwongen door zijn aanleg en de omstandigheden?

De leer moge onhoudbaar zijn voor hem, die het gezond verstand en de feiten laat spreken, — verleidelijk is zij ongetwijfeld. Er gaat een tocht van sentimentaliteit door de wereld. Was men in vroeger eeuwen dikwerf te hardvochtig, tegenwoordig slaat men, bij wijze van reactie, niet zelden over tot een ander uiterste. Waarom zou men iemand, die als een vreemde tegenover ons staat, die ons geen leed veroorzaakte, hard moeten behandelen? Het is zoo aangenaam edelmoedig te zijn; het is zoo prijzenswaard de feiten, die zich voordeden, ten beste uit te leggen.

En daarbij komt, dat er een grein van waarheid steekt in de redeneeringen.

Feuilleton.

INDISCHE RECHTSPLEGING.

In de *Soer Ct.* geeft „Jack" een vermakelijk verhaal van een landraadzitting ergens in de binnenlanden.

De rechtbank is gezeten, de voorzitter klopt met den hamer en roept af.

Pak Doeladi alias Tir contra m'bok Soetji alias Mariam sagolongané; de deurwaarder of wie daarvoor fungeert of ook eenvoudig een oppasser gaat nu buiten de pendopo naar de plaats waar een eind weg, onder de boomen of een afdak, de procedeerende partijen met hun getuigen zitten, die voor dien dag zijn opgeroepen en schreeuwt een paar keer hard Pak Doeladi sagolongané.

Een heele zwerm menschen rijst op en komt zachtjes aan de pendopo binnen.

Daaronder zijn vijf stokoude mannen en twee vrouwen, die meer van mummies hebben dan van levende menschen, alle zeven blind en elk door een of twee anderen geleid; de eischer met zijn volkje worden voorafgegaan door een netgekleeden Radhen, die volgens de hadat half kruipende, buigende en sembahs makende vooruit zwabbert en zich voor zijn principalen, zooals hij ze noemt, neerzet.

Een eindje van hen af gaat de tegenpartij op een hoopje zitten. Getuigen, alles is daar gewoonlijk bij en eerst begint dan het ziften.

De eischer komt op met twee zusters en vijf kinderen van overleden broers en zusters, dus samen acht; de gedaagden zijn zeventien in getal, de mummies groot- of overgrootmoeder, blind, twee dochters ook al stokoud, een blind, drie zoons wanhopig oud, blind en elf kinderen en achterkleinkinderen, zoons en dochters van overleden broers en zusters van de vijf oude menschen; twee stokoude blinde kerels die blijken getuigen te zijn, worden verwijderd even als andere personen die door partijen als hun saksis worden opgegeven.

Nu begint de verificatie der namen van partijen, waaronder er zijn die iemand totaal van streek maken. Soedinah alias mbok Soeminah, Soeminah, alias mbok Tar, Soedjinah alias mbok Soedinah, Soep.nah alias mbok Radji en Tarijah alias mbok Mar. De eischer is Pak Doeladi alias Tir, en de eerste gedaagde de overgrootmoeder mbok Soetje alias Mariam; nog zijn partij Kasanmoelabi alias Pak Semi en Kasantoelabi alias Pak Tir; ik schenk de rest; 't zal wel genoeg zijn om een idee te geven van het opvrolijkende van zoo'n zaak als de voorzitter bezig is de diverse personen te ondervragen; als dan de voornaamste, dat is hier de overgrootmoeder die de eenige eigenlijk is die 't misschien nog weten kan en de andere mummies nog doof blijken te zijn op den koop toe, dan weet men zoowat, hoe het op zoo'n zitting toegaan zal.

Nadat partijen hun beweringen hebben geuit, de eischers daartoe bijgestaan door den Radhen, een jongen kerel die eigenlijk van niets afweet, en de gedaagden zoo goed en zoo kwaad als het gaat, komen de verschillen op de proppen; de een zegt zus de ander zegt zoo en na korten tijd, als ze allen goed begrijpen waar het op aankomt, beginnen de dooven, omdat zij niet hooren, dat hun niets meer gevraagd wordt, op hun eigen houtje een redevoering *pro domo* af te steken, die dan weer wordt weersproken door de woordvoerders der tegenpartij, terwijl 't den voorzitter groote moeite kost om hen, die eenmaal van stapel zijn geloopen tot zwijgen te brengen. Dat gelukt eindelijk, nadat de naastzittende niet doove bloedverwanten de oudjes wat heen en weer hebben getrokken en wat in de ooren hebben gebulderd.

Eindelijk is 't dan weer stil maar de murmelende overgrootmoeder kan niet nalaten zachtjes voort te moppe-ren.

Want wie zijn eischers eigenlijk? Ze vindt hen verschrikkelijk onbeschaamd. Wat? Durven zij beweren, dat zij familie van gedaagden zijn en recht hebben op de nalatenschap van Pak Soetji?

Zij liegen, zij zijn geen familie. Zij zijn kleinkinderen en achterkleinkinderen van Diman alias Pak Doel, die nu zestig jaar geleden als weduwnaar met een zoontje Doei en een dochtertje Sakimah in de dessa kwam van elders en toen huwde met Djasimah, dochter van Bok Soetji. De eischers stammen af van dien Doel en Sakimah, hebben dus met de familie van Bok Soetji niets te maken, en nooit eenig recht gehad, noch zij noch hun ouders of voorouders, op de nalatenschap.

Maar eischers beweren, dat zij wel recht hebben, dat zij niet zijn afstammelingen van stiefkinderen en dat zij kunnen bewijzen, dat Doel en Sakimah kleinkinderen zijn van Pa Soetje.

De oude mummi schudt nu en dan nog steeds verontwaardigd het blinde hoofd, *nota bene*, zij zou haar eigen kleinkinderen niet kennen; zij weet toch wel, met wien haar dochter getrouwd is en dat die man al voorkinderen had!

Op de vraag wie eerst is gestorven

gen van Ferri, Lombroso en anderen, niet wat de hoofdzaak betreft, maar voor de bijkomende omstandigheden. Er is niet altijd voldoende rekening gehouden met den invloed van geboorte, aanleg, omgeving. Dat alles werd meermalen totaal op zij gezet en te eenenmale geïgnoreerd. Men veronderstelde soms *te veel* boosheid bij den misdadiger, men verwarde wel eens heele of halve zieken met booswichten en behandelde hen dienovereenkomstig.

Daaruit moesten verkeerde gevolgtrekkingen voortvloeien, radicale en eenzijdige gevolgtrekkingen, ook naar den tegenovergestelden kant. En ziedaar, nu willen sommigen slechts hooren spreken van kranken, zieken, slachtoffers der Maatschappij. Men behoort den misdadiger te behandelen als een patiënt, die alleen verzorging noodig heeft en dan weer kan worden gemaakt tot een nuttig lid der samenleving.

Nu dringt zich vanzelf de opmerking naar voren, dat het dan toch wel zeer moeilijk zal zijn „een misdadiger" te genezen. Iemand, die voorbestemd is en door de natuur aangewezen en gevormd, om zich aan vergrijpen schuldig te maken, zal dien lust onder geen omstandigheden kunnen bedwingen. Maar daar is meer. Wanneer men den vrijen wil ontkent, hoe kan men dan ooit, ook bij „nietgeboren misdadiger", op ernstige beterschap hopen? Welken waarborg heeft men, dat hij staande zal blijven tegenover de bekoring, dat hij voort zal gaan en volharden op den ingeslagen weg der beterschap? Welk motief ook kan hem leiden, wanneer de godsdienst ontbreekt?

Zoo zouden er meer vragen te stellen zijn. Het determinisme maakt elke verbetering onmogelijk, omdat onder zijn heerschappij het onderscheid tusschen goed en kwaad eenvoudig wegvalt, alle lof aan den eenen, alle blaam aan den anderen kant zijn grond verliest.

Of dan maar met alle strengheid moet worden gestraft en de wraakzucht daarbij ten troon geheven?...... Het antwoord op deze vraag is niet moeilijk te geven. Straf dient te allen tijde een tweevoudig karakter te dragen. Zij eischt *boete* voor het gepleegde kwaad, maar terzelfder tijd moet zij zoodanig worden toegepast, dat de misdadiger de noodige gelegenheid hebbe zich *ten goede te keeren*. De boosdoener wordt dus getuchtigd niet alleen ten bate van het algemeen openbaar welzijn, maar ook in zijn eigen belang. Voor vele menschen zijn nu eenmaal harde maatregelen noodig, om hen op den weg der plichtsbetrachting te houden, of daarop terug te brengen; en de straf, de gedwongen boete, het wreken van een misdrijf door de wettige overheid en op betamelijke wijze heeft derhalve ook bij uitstek een heilzame strekking.

Zóó eenvoudig is deze waarheid en zoo rationeel moet voor hem, die even nadenken wil, dit tweevoudig karakter en der straf zijn, dat men er zich over verbaast, hoe de daarmede strijdige theorieën nog zulk een ingang kunnen vinden en zooveel geleerde verdedigers tellen.

Natuurlijk kan men van meening verschillen over de beste wijze van straf. De vraag, of het celsysteem al dan niet is aan te prijzen, blijve hier onbesproken. Maar gehandhaafd dient te worden het principe, dat het kwaad moet worden *geboet* en dat dit volstrekt niet belet den kwaaddoener te *verbeteren*. Werd dit principe losgelaten, de gevolgen zouden niet te berekenen zijn en een toestand van anarchie intreden, als de wereld nimmer had aanschouwd.

De geheele Maatschappij berust op het begrip van goed en kwaad, op belooning van het een en bestraffing van het ander. Vervalt dit begrip, dan wijzigen zich terstond alle verhoudingen en wetten, en wordt de betering der misdadigers onmogelijk, omdat...... ook de grootste booswichten geen misdadigers meer zouden zijn!

HUMANITEIT EN NAASTENLIEFDE.

De wereld heeft tegenwoordig den mond vol over humaniteitsbegrippen. Wanneer men meent iemand lof te moeten toezwaaien, dan noemt men hem een humaan mensch, een man van humane, menschlievende beginselen.

Humaniteit — een begeesterend woord, een harmonieuse klank. Is het niet schoon zijnen evenmensch te beminnen en anderen te willen goeddoen? Belangloos zijne diensten aanbieden aan degenen, die daaraan behoefte hebben; anderen redden uit nood en lijden; troost en hulp bieden aan bedrukten en noodlijdenden — dat zijn werken van ware humaniteit en zuiver medegevoel voor zijnen evenmensch. Doch hoevelen zijn er, die wel hoog opgeven over de menschlievende begrippen van het heden, maar zich er weinig over bekommeren om die gedachten in daden om te zetten en maar al te gaarne practisch op haar egoïstisch standpunt blijven staan. Want het egoïsme, de eigenbaat in den mensch voert nog altijd strijd tegen de betere neigingen der naastenliefde.

Het is gemakkelijk tot den van koude en gebrek verkleumden te zeggen: gaat en verwarmt u — doch als men hem niet metterdaad ter hulp komt, dan heeft dat woord in zich het sarcasme der bespotting. Ware humaniteit, echte naastenliefde vordert daarom vaste en degelijke grondslagen in den mensch.

Wanneer de naastenliefde niet tot uitgangspunt heeft het geloof, wanneer de beoefening der humaniteit niet steunt op de Christelijke beginselen, dan wordt het een gevoelsmedelijden, dat zich-zelf niet getrouw blijft, dat nu eens zich zal uiten in buitengewone uitwendige daden van naastenliefde, maar op een gegeven oogenblik kan overgaan tot hardvochtigheid of meedoogenloos weigeren van hulp.

Zonder het Christelijk geloof ten grondslag en steun — krijgt de naastenliefde iets grilligs, iets wispelturigs. Zonder het geloof krijgt de beoefening der menschenliefde hare bevoorrechten en hare misdeelden. Het is niet meer de hand eener liefdevolle moeder, die al hare behoeftige kinderen naar gelijke mate bedeelt; het is niet meer die heilige Charitas, neergedaald uit den schoonen hemel, die hare weldaden met vrijgevige hand uitdeelt.

Hoe heerlijk en eenvoudig schoon staat tegenover de opgeschroefde woordenpraal der humaniteitsmannen de leer der vrome Christenen. Dat wij allen God onzen Vader noemen, dat wij allen broeders en zusters van elkander zijn, dat de mensch geschapen is naar Gods beeld en gelijkenis, waarom de armste en geringste in waarde als mensch even hoog staat als de rijke en vermogende — dat zijn de verheffende en veredelende waarheden, waarop de ware Christelijke naastenliefde steunen moet.

Rijk zijn dan ook de vruchten, groot en weldadig de werken door de Christelijke naastenliefde tot stand gebracht.

De moeilijke en bezwaarvolle verpleging van krankzinnigen, beoefend met geduld en belangloze zelfopoffering, dwingt terecht onzen eerbied af voor de mannelijke en vrouwelijke religieusen, die met deze zware taak zijn belast.

Hoe heerlijk straalt ons hier het beeld voor oogen van Pater Damianus, die met zijne waarlijk menschlievende volgelingen, zich wijdde aan de verpleging der melaatschen. Zij aarzelen niet den dood onder oogen te zien om die verstootenen der samenleving hunne hulp en genegenheid te bewijzen.

De naastenliefde is eene liefelijke weldadige verschijning op aarde. Vóór het Christendom bestond er veelal slechts barbaarschheid en meedoogenloosheid tegenover den evenmensch. Denken wij slechts aan den ellendigen toestand der slaven bij Grieken en Romeinen. Met het Christendom heeft de heilige Charitas hare intrede gehouden in de wereld. Reeds ten tijde der Apostelen ontstond er eene zekere gemeenschap van goederen onder de eerste Christenen, daar de meer gegoeden het hun overvloedige brachten aan de Apostelen tot onderhoud hunner meer behoeftige broeders en zusters. Het was de eerste opluiking der Christelijke naastenliefde, die wonden heelt, pijnen stilt, den dorstigen laaft, den hongerigen brood schenkt en die de wereld hare weldaden aanbiedt.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Havennieuws.

Donderdag tegen den middag is Z. D. H. Mgr. J. A. Van Baars per paketschoener *Gouverneur van Heerdt* van Aruba teruggekeerd.

* *
*

Zondag jl. is hier per stoomschip *Caracas* de ex-president van Venezuela Grl. Ignacio Andrade aangekomen. De Generaal was vergezeld van zijn familie.

* *
*

Donderdag zijn hier ook acht gevangenen geboeid binnengebracht. Zij waren op Aruba in hechtenis genomen onder verdenking medeplichtig te staan aan den brutalen diefstal der 56.000 gulden.

De Justitie beijvert zich ten zeerste deze misdaad streng te onderzoeken en tot klaarheid te brengen. Moge het haar gelukken alle schuldigen te treffen.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Senor Anonto na goleta de Rosa Loura, H. J. Beaujon, Clodomira Contreras, M. H. Curiel, M. H. de Sola, Ametis de L. de Lopez H., Rita Efre, A. Frettan s. s. Hercynia, Maduro Jr. & Co., A. Maria Minlos, Gustavo Ortega, Rowland Pinedo, Eleuterio Ruiz, Pedro Rodri-

---

haar dochter Djasimah of Pak Doel, zegt zij: Djasimah.

Leefde Pak Soetji nog? Neen.

„Dan", zegt de Radhen, „heeft Pak Doel van zijn overleden vrouw geërfd en komt dat aandeel aan zijn kinderen en afstammelingen, dat is dus ook aan eischers toe.

Dat is zoo volgens den Panghoeloe, dat is ook uitgerekend in het priesterraadvonnis."

Bij nazien blijkt dan, dat de gezamenlijke eischer van de nalatenschap te vorderen hebben het 3821506295: 4652970501849ste, dat is zoowat niemendal voor elk en voor allen te zamen iets meer.

Maar de strijd loopt over die stiefkinderen—geschiedenis, en al praten nu al de oudjes door elkaar, de eischers staan er op door getuigen te bewijzen, dat zij tot de familie behooren, die bezig is hen glad te negeeren.

Zij hebben getuigen.

En daar komen ze voor, de stumperds, twee oude kerels, die hun geheugen aanporren om de familierelatie van Doel en zijn zuster er uit te werken, maar het gelukt hun niet, ze zijn te oud en raken in de war, ze weten 't niet meer; maar nu komt een derde, wacht even de radhen heeft nog meer getuigen.

De man is hoogstens vijftig jaar, nog vijf; met aplomb doet hij den eed, ofschoon hem nadrukkelijk op het gewicht daarvan gewezen wordt. De radhen knikt hem nog eens bemoedigend toe, en hij loopt af, als een horloge: „hij had Diman alias Pas Doel goed gekend, die was gehuwd met Djasimah en had bij haar vijf kinderen, Doel, Sakimah; Soemah, Senen en Sakerah. Hij weet dat precies, want hij woonde van zijn geboorte af in desa. Senen en Sakerah zijn gestorven, Soeminah is getrouwd met Pak Tar en heet nu mbok Tar. Zij zit bij de gedaagden, de eischers zijn de afstammelingen van Doel en Sakimah.

Of soms toen Pak Doel al kinderen had, toen hij met Ojasimah trouwde?

Neen!

Of hij dat alles zeker weet?

Ja precies.

Nu komen de oudjes weer op de proppen, en uit hun verklaring en die van nog een zeer oud man blijkt, dat getuige gelogen heeft, dat hij 't ook niet *kon* weten, dat hij al een jongen van circa 15 jaar was, toen hij nu circa 40 jaar geleden in de desa met zijn vader meêkwam, die zich daar toen kwam vestigen; dat toen van de personen, die hij beweert te hebben zien geboren worden een deel al overleden was en hij zelf nog niet geboren was, toen Pak Doel Djasimah trouwde; dat hij, toen hij even twintig was de desa heeft verlaten en er na den dood van zijn vader nooit meer is teruggekeerd.

Nu wordt de getuige ernstig aangemaand om de waarheid te zeggen, en hij wordt er nog eens aan herinnerd, wat een eed en een meineed beteekenen en welke gevolgen deze laatste hebben kan. Wel wordt hij een oogenblik wat bleek om den neus, maar, nadat hij blijkbaar in de oogen van den Radhen een aanmoediging heeft gelezen, persisteert hij bij zijn verklaring, en wat de voorzitter ook doet, hij blijft volhouden dat hij de waarheid heeft gesproken en de anderen gelogen hebben.

Tot laatste proef wordt hem gevraagd om, nu hij beweert die lieden allen zoo goed en van kindsbeen af gekend te hebben, dan de namen van de gedaagden een voor een op te noemen, die daartoe naast elkaar op een rij worden geplaatst.

Hij begint met njahi Soetji, dat is goed; maar van af dat oogenblik noemt hij maar wat op wat hem voor den mond komt, hij raakt ten slotte heelemaal in de war, en nu wordt hem uitgelegd, dat hij alles gelogen heeft en dat hij dus beter doet met dit te erkennen, dan zich een vervolging wegens meineed op den hals te halen.

Maar met de halsstarrigheid, die men enkele malen bij die lieden aantreft, houdt hij vol de waarheid te hebben gezegd, ze zijn, zegt hij, nu oud, en hij kent ze niet zoo precies meer, zij zijn veranderd, dat is allemaal waar, maar hij weet precies nog dat Doel en Sakimah kinderen waren van Djasimah, hij was toen angon — de gedaagden die hem hooren kunnen beginnen te lachen — en hij weet, dat zij recht hebben op de erfenis.

De Radhen knikt goedkeurend met het hoofd als of hij zeggen wil, hoe vin jem? maar de rechtbank die dergelijke kwade praktijken niet kan toelaten, laat, na hem nogmaals ernstig doch vergeefs gewaarschuwd te hebben, den vriend bij monde van den voorzitter op staanden voet gevangen nemen om hem verder wegens meineed te doen vervolgen.

De zaak wordt nu weder voortgezet.

In de pendopo is het doodstil, want het gebeurde heeft op de eenvoudige zielen grooter indruk gemaakt dan men zou vermoeden, ook de Radhan zingt een paar octaven lager, alleen het oude grootje murmelt maar in zich zelve voort om haar verontwaardiging te uiten, dat er lieden zijn die de brutaliteit hebben zich aan haar als haar afstammelingen op te dringen die met haar en haar dochter niemendal niets hadden uit te staan. „Als ze dat had geweten, dan zou zij haar dochter nooit aan Pak Doel hebben gegeven, neen nooit!"

En ze is ten hoogste verontwaardigd, als haar de uitspraak in die zaak in het oor is gebulderd, waarbij aan de eischers als erven van Pak Doel, op beurt erfgenaam van Djasimah te zamen wordt toegewezen het 3821506296 : 4652970184ste deel in de nalatenschap van Pa Soetji, dat is zoo goed als niemendal.

guez E., Carmelita Sebia, C. E. Shacklock s. s. Louisiauian.

Aangeteekende Stukken:

M. J. Cardoze en L. C. C. Hueck.

Marine.

De état-major van Hr. Ms. pantserdekschip „Utrecht", onder bevel van den kapitein ter zee A. G. Ellis, bestaat uit: kapt. luit. ter zee G. F. Tydeman, 1e officier; luits. ter zee 1e kl. G. K. graaf Van Hogendorp, C. H. Lussanet de la Sablonière; luits. ter zee 2e. kl. M. Wijt, C. J. Canters, H. C. Steffelaar, C. Aronstein, H. W. Verkerk; adelborsten 1e kl. C. Rühl, M. H. v. Dulm, M. J. Verloop, J. R. Filz, J. Bosma, J. De Graaff, J. W. A. Mulder, H. E. Te Winkel, J. Heeringa; off. van gez. 1e kl. G. O. Snijders; off. v. gez. 2e kl. F. J. Broers; off. van. adm. 1e kl. A. A. J. Schilt; adj.-adm. F. Meijer; off. mach. 2e kl. M. Zwart; 1n luit. der mar. A. De Timmerman; machinekamer-personeel: hoofdmach. 1e kl. A. F. G. Croese; machin. 1e kl. D. Bedeaux, A. Riseeuw, W. K. L. A. v. Bommel, D. C. Beugelaar, J. Staal; machin. 2e kl. J. Zeilstra, F. H. Weurman, H. Steensma, J. J. V. Van Ouwerkerk.

Landbouw.

Met ware belangstelling vernamen wij, dat eenige heeren zijn samengekomen om ook hier een landbouwvereeniging op te richten.

Dit is werkelijk reeds een goed begin; met flinken steun en ijverige medewerking kan het ook tot een goed einde worden gebracht.

Electra.

Naar wij vernemen, heeft de Hoogedel Gestrenge Heer Mr. Th. J. A. Nuyens, Procureur-Generaal der kolonie, de opvoering van het tooneelstuk *Electra* verboden.

De strekking van bovengenoemd tooneelstuk in aanmerking genomen, zal zeker ieder weldenkende in de kolonie het verbod van den Heer Procureur-Generaal toejuichen.

Ingezonden Mededeelingen.

Nederland.

Minister Harte van Tecklenburg,

heeft het beheer over de financiën van den Staat niet op het meest gunstige oogenblik aanvaard. In zijn „millioenenrede" toch, Vrijdag, 20 September ll., in de Kamer uitgesproken, moest hij het tekort over 1902 ramen op niet minder dan f 13.230.935.90, wel een cijfer om van te schrikken.

Welk een geluksvogel is toch de heer Pierson, die, juist nu zoo'n ongunstig jaar in 't vooruitzicht is, tot definitief aftreden werd genoopt. Bovendien mag hij van geluk spreken, dat de heer Harte van Tecklenburg niet het voorbeeld volgt, door hem zelf gegeven, toen hij den heer Sprenger van Eyk opvolgde. Pierson hief toen een ware jammerklacht aan, terwijl Minister Harte van Tecklenburg zich bepaalt tot een objectief overzicht van den toestand.

Maar zelfs in die objectiviteit is nog genoeg gelegen, dat het vorige Ministerie zich kan aantrekken. Dit toch nam „kostbare wettelijke maatregelen" zonder behoorlijk te zorgen, dat ook voor verhoogde inkomsten werd gezorgd. Die maatregelen worden door Minister Harte van Tecklenburg aangegeven als de „dure onderwijswetten," de nieuwe militiewet en de vele renteloozе voorschotten voor stoomtramwegen. De heer Pierson liet dit alles maar zonder tegenwicht gebeuren en kan nu bovendien „in ruste" toezien, hoe zijn opvolger het door hem verzuimde herstelt.

Nu dient in de eerste plaats evenwel opgemerkt, dat het voor 1902 geraamde tekort van ruim 13 millioen tot meer normale proporties is terug te brengen, omdat daarbij 10 millioen begrepen is voor *buitengewone* werken, zooals de overname van de Nederlandsche lijnen der „Grand Central Belge" 6½ millioen; voor spoorwegen en verlegging van den Maasmond nog 3 millioen, voor de mijnenexploitatie in Limburg ruim 1 millioen. Op zoo'n manier komt men tot een tekort van 3 millioen op de *gewone* uitgaven; en nu raamt de Minister bovendien, dat de uitgaven wel 2 millioen zullen meevallen, waardoor het tekort slinkt tot 1 millioen.

Dat lijkt nog al aardig, maar men moet niet vergeten, dat alle ontvangsten hooger zijn geraamd (samen op 3 millioen meer, wat tegen kan vallen) en dat nog heel wat extra uitgaven te wachten zijn. Behalve de bovenbedoelde „kostbare wettelijke maatregelen," die zich nà 1902 nog ernstiger zullen doen gevoelen, zijn in 't volgende jaar „suppletoire credietaanvragen „te wachten ter vergoeding van wat de Ministers nu van de Begrootingen schrapten, omdat zij eerst de kat eens uit den boom wilden kijken. Bovendien is de Minister beducht, „dat de behoeften van den dienst vermoedelijk zullen beletten, de thans doorgevoerde beperking van uitgaven in de eerstvolgende dienstjaren in even strenge mate te handhaven." Met andere woorden: in 1903 zal het er nog anders uit gaan zien.

De heer Harte van Tecklenburg heeft groot gelijk, dat hij den toestand zoo onomwonden blootlegt. 't Wordt daardoor duidelijk, wat het tot dusverre gevoerde Staatsbeheer voor ons land onder financieel opzicht beteekende. Het *Handelsblad* moge al vinden, dat onze Minister door „een wel wat te donker gekleurden bril" keek, wij zijn het daarmede niet eens. Wel onderschrijven wij den wensch van het blad, „dat dit Kabinet bij zijn aftreden geen onbevredigenden staat der financiën zal achterlaten." En wij voegen er den wensch bij: moge het Ministerie-Kuyper hetzelfde geluk hebben als het Kabinet-Pierson, dat de middelen steeds boven verwachting ruim zag toevloeien. Hierop mag echter niet gerekend worden.

In de millioenenspeech werd dan ook bereids aangekondigd, dat naar de vervulling van den liberalen wensch ernstig zal worden gestreefd. Wel is er voor 1902 niet veel meer aan te doen, maar de Regeering wenscht voor de toekomst krachtdadig te waken. Reeds zijn de maatregeling en in voorbereiding, zoo zeide de Minister, die naar Z. Exc. vertrouwt, „binnen enkele jaren tot herstel van het verbroken financieel evenwicht zullen leiden. „Waar een zoo voorzichtig en nauwgezet bewindsman, als de heer Harte van Tecklenburg blijkbaar is, van „naar ik vertrouw" spreekt, behoeven wij niet beducht te wezen voor hetgeen hij op die toezegging volgen liet, nl.: „Het ligt in de bedoeling, die maatregelen tevens te doen strekken om de geldelijke middelen te verschaffen, noodig ter verwezenlijking van de hervormingen op wetgevend gebied, die in het werkplan der Regeering liggen".

Welke die „Maatregelen" en die „hervormingen" zijn, is na de Troonrede geen ondoorgrondelijk geheim meer. In hooge mate gerustsstellend is het evenwel, dat we thans een Regeering hebben, die 't een en 't ander samenkoppelt. Een Regeering, die niet naar volkswenschen luistert zonder te vragen: wie zal dat betalen? Een Regeering, die open kaart speelt en zegt: „Ge wilt sociale hervormingen. Best, maar denk er om, dat die geld kosten en wij ook voor het verstrekken van dat geld hebben te zorgen."

Waar zóó wordt opgetreden meenen wij gerechtigd te zijn, het volst vertrouwen uit te spreken in het financieel beheer van Minister Harte van Tecklenburg. Zal 1902 nog de naweeën dragen van het vrijgevige, om niet te zeggen roekeloos bewind van een liberalen theoreticus, reeds 1903 moge aantoonen, wat het verstandig beleid van den Christelijken practicus vermag.

Buitenland.

Frankrijk.—Aan de zoo druk besproken formaliteit der autorisatie-aanvrage van Waldeck Rousseau's wet tegen de kloosters, hebben zich, naar de *Figaro* meldt, in 't geheel onderworpen 596 Congregaties met 8778 huizen (waarvan 64 Congregaties voor mannelijke religieuzen met 2001 en 532 voor vrouwelijke religieuzen met 6777 huizen.) Het vertrek der kloosterlingen, die het pad der verbanning zijn opgegaan, heeft plaats gehad in alle stilte, evenals de tot dusverre door de paters Jezuïeten bestuurde inrichtingen van onderwijs op 1 October met het gewone aantal leerlingen en een geheel nieuw uit leeken bestaande personeel zonder eenig incident zijn heropend. Intusschen bevat de *Times* een merkwaardig bericht betreffende de houding der autoriteiten op het eiland Jersey, waarheen, naar men weet, een aantal Congregaties de wijk hebben genomen. Door de Staten van dit eiland is, nl. besloten aan elke Congregatie, die uit meer dan zes leden bestaat, te verbieden zich op het grondgebied van Jersey te vestigen. Dit verbod geldt echter niet voor diegenen, welke vóór 1 September van dit jaar op het eiland gevestigd waren.

En de motiveering van dit besluit? Wel, de *attorney general* is ervan overtuigd, dat deze uit Frankrijk op Jersey immigreerende geestelijke orden tegenover Engeland vijandige gevoelens koesteren (misschien wel alle pro-Boer zijn!) en dus een staatkundig gevaar opleveren. Verder vindt de man het denkbeeld ondraaglijk, dat de beste stukken land in 't bezit der Congregaties zouden geraken en daarenboven — het gaat toch niet aan, zegt hij, de deur wagenwijd open te zetten voor menschen, die weigeren de wetten van hun eigen land te gehoorzamen!

Deze *considerantia* mag Z. Em. kardinaal Vaughan wel eens ernstig ter harte nemen, van wien we immers weten, dat hij zijn diocees met vreugde openstelt voor die uiterst gevaarlijke Assumptionisten. Ook de aartsbisschop van Westminster behoort dus in zekeren zin tot de staatsgevaarlijke personen! Overigens blijkt de man der wet van Jersey zoomin van den arbeid der Congregaties als van den inhoud der wet Waldeck-Rosseau op de hoogte.

Anders zou hij toch wel weten dat de aankoop van die „beste stukken land" door de congregaties, welke zich deze uitgaven veroorloven kunnen, nagenoeg uitsluitend ten goede komt aan de behoeftige bevolking der streek waar zij zich vestigen, en dat de wet op de vereenigingen aan de kloosterlingen de vrijwillige ballingschap niet *verbiedt* en de aanvrage om autorisatie niet *voorschrijft*, maar hen daarin volkomen vrij laat, zoodat praten over ongehoorzaamheid aan de wetten des lands hier eenvoudig dwaasheid is.

Duitschland. — Graaf Waldersee is ernstig ziek. Prins Tsjoen is naar Napels vertrokken en......een Duitsche zendingspost in China verbrand.

Officieel is China rustig, erg rustig.

Keizer Wilhelm gaf aan prins Tsjoen een eigenhandig geschreven brief voor den keizer van China mee.

Aan het bezoek van den chineeschen „boetedoener" prins Tsjoeng te Berlijn, is een reeks van curiositeiten verbonden, die niet zoo spoe-

dig uit de openbare gesprekken zullen verdwijnen. Maar tot de meest zonderlinge behoort ongetwijfeld, dat prins Tsoeng in naam van zijn broeder, den keizer van China, twee jongens van de tweede klas van een berlijnsch gymnasium vergulde herinnerings–medailles heeft geschonken, welke de prins opzettelijk voor zijn reis naar Europa had laten maken en waarvan hij er ook eenige heeft uitgereikt aan Lichterfelder kadetten, die met hem in den tuin van het ministerie van Buit. Zaken lawntennis hadden gespeeld. De bewuste medailles bevatten een op de reis van den Prins betrekking hebbend inschrift. Ook Li-Hoeng-Tsjang heeft overigens bij zijn bezoek aan Europa dergelijke herinneringsmedailles rondgedeeld.— Veel kostbaarder souvenirs heeft prins Tsjoeng aan de verzamelingen van het koninklijk museum van kunst–industrie geschonken, namelijk een groot getal producten van chineesche kunst–industrie: vazen, snijwerken, porcelein, enz., welke hij had meegebracht, om ze den Europeeërs als een bewijs van oost–aziatische kunstzin en vlijt voor te leggen.

Engeland. — Engeland's zucht tot heerschappij — die, zoo mogelijk, zelfs de maan zou willen annexeeren — heeft dezer dagen bijna aanleiding gegeven tot onaangenaamheden met Turkije aan de Perzische Golf. Het gerucht liep nl., dat John Bull het voornemen koesterde zijn protectoraat af te kondigen over het tot turksch Arabië behoorende gebied van El Koweyt of El Hasa. De Sheik van dit territoor, Moubarck geheeten, schijnt het vorig jaar met Engeland een conventie te hebben gesloten krachtens welke hij aan deze mogendheid de haven der stad El Koweyt in pacht afstond en het recht toekende op een gedeelte der aldaar te innen douane–gelden. Nu heeft de bekende bescheidenheid van den britschen bullebijter aan deze concessie blijkbaar een zoodanige uitbreiding gegeven, dat hij zich te Koweyt wilde gedragen als volkomen heer en meester en daardoor tevens het kopstation van de Bagdadspoorlijn in handen zou krijgen. Tegen dit pogen teekent Turkije—naar men vermoedt, onder den invloed van Duitschland — krachtig protest aan met de bewering, dat de conventie van nul en geener waarde moet worden geacht, daar niet sheik Moubarek maar sultan Abdoel Hamid te El Koweyt de wettige souverein is. Welke houding men te Londen zal aannemen tegenover de pogingen van turksche zijde om met het te Bassza onder bevel van Edhem Pacha gereed staand leger tegen El Koweyt op te rukken en den Sheik tot reden te brengen? Zeker is het, dat een eventueele bezetting dezer haven door turksche troepen gevolgd door een vermoedelijken afstand in pacht aan Duitschland, den britschen invloed aan de Perzische Golf een gevoeligen slag zou toebrengen. Daarenboven zou, bijaldien Duitschland erin slagen mocht zich aan de Perzische Golf vast te zetten, ook Rusland ongetwijfeld weldra volgen tot niet gering nadeel van Engeland's préstige óók in Britsch Indië. Intusschen wordt thans aan Reuter's agentschap medegedeeld, dat het bericht — het eerst opgenomen in de *Bombay Gaz.* — en volgens hetwelk Groot Britannië binnen kort het protectoraat over El Koweyt zou afkondigen, ongegrond is.

Doch er moet onlangs aan deze zijde van de Perzische Golf groote gisting hebben geheerscht onder de stammen onderling, zoodat de emir van Neid zich zelfs gereed maakte tot een aanval op den sheik van El Koweyt. De aanwezigheid van britsche oorlogschepen en van een turksch leger in de nabijheid wil men daarom thans verklaard zien door een overeenkomst tusschen de britsche Regeering en de Porte om een botsing tusschen genoemde inlandsche hoofden te voorkomen. Voor andere complicaties bestaat geen gevaar en de zaak heeft niet langer een ernstig aanzien. Zij heeft dus wel een ernstig aanzien *gehad!* En er schijnen van britsche zijde concessies te zijn gedaan, die men liever niet aan de groote klok hangt.

Amerika. — De electrische stoel, waarin Czolgosz zijn doodvonnis heeft ondergaan, is een zware, stevig gebouwde zetel van eikenhout met rug- en armleuningen en voorzien van een kap voor het hoofd van den delinquent. Dikke lederen riemen aan de rugleuning, de beide zijden en de onderste deelen van den gaffelvormigen voorpoot van dezen stoel dienen, om den veroordeelde geheel vast te binden. De kap is van binnen voorzien van een metalen reep, die vast op het hoofd sluit. Ook is in de uitholling voor het rechterbeen een metalen reep zoodanig gelegd, dat deze in onmiddellijke aanraking met het vastgebonden been van den misdadiger komt. De beide metalen repen staan in verbinding met de geleiddraden van den electrischen stroom. Zoodra deze nu gesloten wordt, gaat de stroom van het hoofd tot de voeten door het lichaam en doodt hem oogenblikkelijk.

Transvaal.—De *Morning Post* geeft de volgende samenvoeging der feiten in zooverre deze Botha's operaties tegen Natal betreffen. Na zijn welgeslaagden aanval op majoor Gough bij Bloedrivier–poort, in de nabijheid van Jagersdrift, zou de Boerenopperbevelhebber zijn strijdmacht hebben gesplitst. Het eene gedeelte nam stelling — een zeer sterke positie — bij Schurveberg, ten Westen van Vrijheid, in een bergstreek met tal van kloven en passen; terwijl het andere in zuid–oostelijke richting de grens afmarcheerde tusschen Transvaal en Zoeloeland. Dit commando trok de zuidelijke grens van het district Vrijheid over en deed een inval in het Zoeloedistrict Nkandhla, met het doel de garnizoens der beide engelsche grensforten „Itala" en "Prospect" te overrompelen. De aanval geschiedde gelijktijdig op den 26n September tegen 3 uur in den ochtend. Botha leidde dien tegen fort „Itala", Grobelaar dien tegen fort „Prospect." Beide aanvallen werden afgeslagen, meent de *Morning Post*, maar onder *groote verliezen óók aan de zijde der verdedigers*, die zich in den *hoogsten nood* moeten hebben bevonden. Grobelaar hernieuwde den volgenden dag zijn aanvaal op „Prospect", Botha liet „Itala" (dat intusschen door de bezetting verlaten was!) verder ongemoeid. Toen Bruce Hamilton, door Kitchener te hulp gezonden, op den 28n. Sept. des avonds ten 9 uur bij „Itala" aankwam, waren de Boeren verdwenen. Zij hadden hun slag geslagen en bevonden zich op den terugtocht in noord–oostelijke richting......

Geduldig afwachten totdat in dezen donkeren hoek van Zoeloeland meer licht gaat schijnen, blijft dus voorvoorloopig de boodschap! Intusschen weet de „St. James Gazette" te verzekeren, dat het War Office besloten heeft (vermoedelijk als resultaat van Koning Edward's langdurig onderhoud met Brodrick ter gelegenheid van den jongsten kabinetsraad) naar Zuid-Afrika nieuwe troepen te zenden. Het is alleen nog onzeker of eenige militieregimenten opnieuw zullen worden opgeroepen, ofwel de gewenschte versterking zal moeten geleverd worden door Indië.

Dat deze broodnoodig is, óók met het oog op den toestand in de Kaapkolonie, blijkt uit Kitchener's laatste rapport, hetwelk een nieuw bewijs levert voor de machteloosheid van generaal French om met zijn leger van 40,000 man iets uit te richten, dat de Boeren en hun bij commando's ingelijfde kaapsche stamverwanten verhinderen zou in hun operaties. De *Morning Post* laat zich zelfs uit Brussel seinen, dat aan de Westkust van het door de Boeren geheel bezette kaapsche district Clanwilliam, zeilschepen geheel ongestoord groote massaas ammunitie aanvoeren!......

Een kalme, bezadigde opmerking, een verstandig oordeel, zijn wij trouwens op het gebied der internationale staatkunde, of van wat daarmee samenhangt, in den laatsten tijd van britsche zijde zóó weinig gewoon, dat het een ware verkwikking mag heeten, wanneer men er van tijd tot tijd een ontdekt. Zulk een „rara avis" vinden we thans in een locaal blad, de *Chester Chronicle*, welke een brief publiceert, aan zijn familie geschreven door een Engelsch vrijwilliger, die zich met vier andere britsche gewonden te Carolina (in het oosten van Transvaal) bevond, toen de Boeren daar opnieuw binnentrokken.

De brief van dezen soldaat is één en al loftuiting op de Boeren; hij verhaalt, hoe zij de gewonde Engelschen voedsel, medicijnen, en andere benoodigdheden verstrekten, ja zelfs hen verpleegden. Op een Zondag woonde de Tommy in de half verwoeste kerk van Carolina een godsdienstoefening bij, waarbij commandant Prinsloo het orgel bespeelde en die, zegt hij, zeer indrukwekkend was. „Nooit heb ik," aldus eindigt de schrijver, „waardiger en werkelijk flinker mannen ontmoet dan deze Boeren en ik zal mij mijn geheele leven met genoegen de week herinneren die ik in hun midden heb doorgebracht te Carolina."

Ook deze soldaat is op weg om staatsgevaarlijk te worden!

De heugelijke berichten omtrent de actie der republiekeinen in Vrijstaat en Transvaal en betreffende de machtige uitbreiding van den inval der commando's en den opstand in de Kaapkolonie, worden saamgevat in een uiteenzetting van den toestand, voorkomende in de parijsche *Matin* van gisteren. Dit blad verklaart, langs geheimen weg uit Zuid-Afrika berichten te hebben ontvangen, volgens welke de strategische positie der Boeren nog nimmer zoo gunstig en hun vertrouwen op de zegepraal nog nimmer zoo groot en gegrond is geweest als thans. In Transvaal zouden 15000, in den Vrijstaat 12000 burgers zich onder de wapenen bevinden, ruim voorzien van leeftocht en ammunitie, van deze laatste zelfs zóó overvloedig, dat zij hun reserve–voorraad nog niet hebben aangeraakt, doch voortdurend slechts verschieten hetgeen zij buit maken op hun vijand. Wat de sterkte der kaapsche commando's betreft, wordt geen cijfer genoemd, doch slechts verzekerd, dat de geheele kolonie in vuur en vlam staat en de hollandsche Boeren zich thans in massa aansluiten bij hun stamgenooten. Deze laatste bijzonderheid schijnt inderdaad ten volle bevestiging te vinden in het Reuterbericht over de algemeene „vlucht" der commando's naar het *Zuiden*, d. w. z. in de richting van Kaapstad!

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der "Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAZAO.

1901.	Philad.	Zulia	Caracas	Marcb.	Philad.	Zulia
Vertrekt van NEW-YORK	Oct. 5	Oct. 12	Oct. 19	Oct. 26	Nov. 2	Nov. 9
Komt aan te SAN JUAN	10		24		7	
Vertrekt van „	11		25		8	
Doet CURAZAO aan	13		27		10	
Komt aan te LA GUAIRA	14	19	28	Nov. 2	11	15
Vertrekt van „	16	20	30	3	13	17
Komt aan te PTO. CABELLO	17		31		14	
Vertrekt van „	18		Nov. 1		15	
Komt aan te CURAZAO	19	21	2	4	16	18
Vertrekt van „	20	28	3	11	17	25
Doet LA GUAIRA aan	21		4		18	
„ PONCE „		30				27
„ SAN JUAN „	28		6	13	20	
Komt aan te NEW-YORK	28	Nov. 5	11	19	25	Dec. 3

Dienst tusschen Curazao en Maracaibo.

	Merida	Zulia	Merida	Marcb.	Merida	Zulia
Vertrekt van CURAZAO	Oct. 14	Oct. 21	Oct. 28	Nov. 4	Nov. 11	Nov. 18
Komt aan te MARACAIBO	15	22	29	5	12	19
Vertrekt van „	18	26	Nov. 1	9	15	23
Komt aan te CURAZAO	19	27	2	10	16	24